

การบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กที่ดำรงอยู่ได้ด้วยตนเองสังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2

ADMINISTRATION OF STAND ALONE SCHOOLS UNDER SUKHOTHAI
PRIMARY EDUCATION AREA OFFICE 2

ปกิตตา ปานเกษม^{1*}, ชัชภูมิ สีชมภู² และ ชาอวฤทธิ์ จันทน์³

Pakitta Pankasem^{1*}, Chatphum Sichomphoo² and Chaowarit Chancheen³

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ ต.ท่าอิฐ อ.เมือง จ.อุดรดิตถ์ 53000^{1, 2, 3}

Uttaradit Rajabhat University, Tha It Sub-district, Mueang District, Uttaradit Province, 53000^{1, 2, 3}

* Corresponding author E-mail: pakitta.p567@gmail.com

(Received: 17 May, 2021; Revised: 29 Sep, 2021; Accepted: 12 Oct, 2021)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารจัดการและศึกษาแนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กที่ดำรงอยู่ได้ด้วยตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยครูผู้สอนในสถานศึกษาขนาดเล็กที่ดำรงอยู่ได้ด้วยตนเอง จำนวน 82 คน ได้มาด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในวิจัย คือ แบบสอบถามการบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กที่ดำรงอยู่ได้ด้วยตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยวิเคราะห์เนื้อหา และตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า

ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กที่ดำรงอยู่ได้ด้วยตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 ในภาพรวมมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.30) และแนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กที่ดำรงอยู่ได้ด้วยตนเอง พบว่า 1) ด้านการบริหารวิชาการควรส่งเสริมการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารและบุคลากร ในการพัฒนาหลักสูตร การวัดผลและประเมินผล การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน 2) ด้านการบริหารงบประมาณ ควรมีการบริหารงบประมาณโดยนำหลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้ 3) ด้านการบริหารงานบุคคล ควรมีการฝึกอบรมพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้สอดคล้องกับเป้าหมายและมาตรฐานตำแหน่ง ตลอดจนเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรให้ครอบคลุมสมรรถนะทุกด้าน และ 4) ด้านการบริหารทั่วไป ควรปลูกฝังและเสริมสร้างค่านิยมในการทำงานโดยมุ่งเน้นด้านความรับผิดชอบ และไม่เลือกปฏิบัติ เพื่อให้สามารถบริการได้อย่างมีคุณภาพ ควรมีระบบจัดเก็บเอกสารและการสืบค้นที่รวดเร็วทันสมัย

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ, สถานศึกษาขนาดเล็กที่ดำรงอยู่ได้ด้วยตนเอง, การประถมศึกษา

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์

³ อาจารย์ ดร. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์

ABSTRACT

The objectives of this research were to study the administration and the management guidelines of the stand-alone schools under Sukhothai Primary Educational Service Area Office 2. The sample consisted of 82 teachers of the stand-alone schools selected through purposive sampling technique. The research instruments were a stand-alone school administration questionnaire under the Sukhothai Primary Educational Service Area Office 2 and a structured interview form. Quantitative data were analyzed by frequency, percentage, mean and standard deviation. Qualitative data were analyzed through content analysis. Data were triangulated to establish credibility and trustworthiness.

The results showed that administration of the stand-alone schools Sukhothai Primary Educational Service Area Office 2 overview as has high level of practice/operation (= 4.16, SD = 0.30). The guidelines for management of stand-alone schools were found: 1) Academic administration should be promoted with the participation of executives and personnel in course development measurement, evaluation development of learning resources, development of quality assurance systems within educational institutions, and promoting academic knowledge to community, 2) Budget management should be managed by applying good governance principles, 3) Personnel management should develop teachers and educational personnel by training according with goals and position standards, enhance operational efficiency of personnel to cover competency, and 4) General administration should cultivate and reinforce the values of working with a focus on responsibility and non-discrimination in order to provide quality service, and there should be a modern and fast document storage and retrieval system.

KEYWORDS: Administration, Stand-alone Schools, Primary Education

บทนำ

การบริหารสถานศึกษาให้มีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของบุคคลและสังคมนั้น มีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาผู้เรียนซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญของประเทศ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) สถานศึกษาที่มีบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีสื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสม มีครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอนจะทำให้สามารถจัดการศึกษาได้อย่างดีและมีคุณภาพ ส่งผลให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ และทักษะในด้านต่าง ๆ รวมทั้งสามารถพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีคุณภาพชีวิตที่ดี และสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีความสุข โดยผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มีบทบาทหน้าที่ในการขับเคลื่อนเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและเสริมสร้างความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพตามนโยบายที่กำหนดไว้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559)

จากผลการประเมินของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 ปีการศึกษา 2562 พบว่าโรงเรียนขนาดเล็กที่ดำรงอยู่ได้ด้วยตนเองขาดแคลนครู มีครูไม่ครบตามวิชาเอก ครูไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายได้ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไม่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน ขาดแคลนงบประมาณสำหรับบริหารจัดการและพัฒนาคุณภาพโดยเฉพาะด้านเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน ส่งผลให้คุณภาพผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับประเทศ ทุกกลุ่มสาระ นอกจากนี้ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นผู้บริหารที่บรรจุใหม่จึงขาดประสบการณ์และความชำนาญในการบริหารจัดการ ตลอดจนนโยบายไม่ชัดเจนและเปลี่ยนแปลงบ่อยไม่ต่อเนื่องทำให้การบริหารสถานศึกษาไม่บรรลุตามเป้าหมาย (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2, 2562) สอดคล้องกับวาทิชัยสาขามูละ (2559) ที่ศึกษาพบว่า ปัญหาโรงเรียนขนาดเล็กประกอบด้วยนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการขาดความชัดเจน เปลี่ยนแปลงบ่อย ไม่ได้รับการสนับสนุนอย่างจริงจังจากหน่วยงานที่รับผิดชอบ ขาดการประสานงานที่ดีระหว่าง

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้บริหารขาดความมั่นใจ ผู้ปกครองไม่มั่นใจต่อคุณภาพการศึกษา การจัดการเรียนการสอนครูไม่ครบชั้นและไม่ครบวิชาเอก ขาดการจัดหาและพัฒนาสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย งบประมาณที่ได้รับไม่เพียงพอส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษา (ประสงค์ เอี่ยมเวียง, 2559) อย่างไรก็ตามสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้เห็นความสำคัญต่อการแก้ปัญหสถานศึกษาขนาดเล็กที่ดำรงอยู่ได้ด้วยตนเองจึงได้ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการทดลองวิจัยเพื่อหารูปแบบที่มีความเหมาะสมสำหรับนำมาใช้แก้ปัญหสถานศึกษาขนาดเล็กที่ดำรงอยู่ได้ด้วยตนเอง ให้มีกระบวนการบริหารจัดการ และการจัดการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด (มยุรฉัตร เงินทอง และณิรดา เวชญาณลักษณ์, 2559)

การบริหารสถานศึกษาให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับความต้องการของบุคลากรและสังคมทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร และด้านการบริหารจัดการ มีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคนซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญของประเทศ โดยผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มีอำนาจในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการจูงใจเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการปฏิบัติงานและเสริมสร้างความก้าวหน้าของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพตามนโยบายที่กำหนดไว้ (ทินกฤต ชัยสุวรรณ, ไตรรัตน์ ยืนยง และศรดา ชัยสุวรรณ, 2561) สอดคล้องกับปภาวดี โพธิ์งาม (2559) ที่ศึกษาพบว่าการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็กควรให้ความสำคัญกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคคลที่เกี่ยวข้อง มุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล การพัฒนาใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา นอกจากนี้ควรจัดทำแผนงบประมาณ แผนปฏิบัติการใช้จ่าย ตลอดจนมีการตรวจสอบติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้งบประมาณอย่างต่อเนื่อง (ศิริพร ลิทธิวงศ์ และศักดิ์พันธ์์ ต้นวิมลรัตน์, 2562) ตลอดจนจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนมีความสอดคล้องกับเป้าหมายของเขตพื้นที่ ชุมชน และสังคม รวมทั้งวางแผนการสรรหาและส่งเสริมให้พัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง (ฤกษ์ชัย ใจคำปัน, 2559; ประมูล

สุวรรณมาใจ, ละม้าย กิตติพร และสุรพล บุญมีทองอยู่, 2563)

จากความเป็นมาและความสำคัญดังที่กล่าวมาข้างต้น จึงเห็นควรที่จะมีการศึกษาการบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กที่ดำรงอยู่ได้ด้วยตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 เพื่อหาแนวทางพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กที่ดำรงอยู่ได้ด้วยตนเอง ให้สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งให้ผู้เรียนได้รับการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพตามเป้าหมายของการจัดการศึกษาต่อไป

การบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็ก ที่ดำรงอยู่ได้ด้วยตนเอง

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2560; ปภวดี โพธิ์งาม, 2559)

1. ด้านการบริหารวิชาการ
2. ด้านการบริหารงบประมาณ
3. ด้านการบริหารงานบุคคล
4. ด้านการบริหารทั่วไป

แนวทางการบริหารจัดการ

สถานศึกษาขนาดเล็กที่ดำรงอยู่ได้ด้วยตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2

1. ด้านการบริหารวิชาการ
2. ด้านการบริหารงบประมาณ
3. ด้านการบริหารงานบุคคล
4. ด้านการบริหารทั่วไป

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Approach) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Approach) มีรายละเอียดการดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากร

ผู้บริหารและครูผู้สอนในสถานศึกษาขนาดเล็กที่ดำรงอยู่ได้ด้วยตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 24 โรงเรียน รวม 174 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา 24 คน และครูผู้สอน 198 คน

กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย 2 กลุ่ม ดังนี้

การวิจัยเชิงปริมาณ คือ ครูผู้สอนในสถานศึกษาขนาดเล็กที่ดำรงอยู่ได้ด้วยตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 82 คน โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กที่ดำรงอยู่ได้ด้วยตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กที่ดำรงอยู่ได้ด้วยตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2

Sampling) จากสถานศึกษาขนาดเล็กที่ดำรงอยู่ได้ด้วยตนเอง (Stand Alone) ที่ตั้งอยู่บนพื้นที่ปกติแต่ห่างไกล และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง จำนวน 15 แห่ง

การวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก 7 คน ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน และกรรมการสถานศึกษา 2 คน โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กที่ดำรงอยู่ได้ด้วยตนเอง

เครื่องมือการวิจัย

1. แบบสอบถาม (Questionnaire) การบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กที่ดำรงอยู่ได้ด้วยตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2
2. แบบสัมภาษณ์แนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กที่ดำรงอยู่ได้ด้วยตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. แบบสอบถามการบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กที่ดำรงอยู่ได้ด้วยตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 แบ่งออกเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) และตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นการบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กที่ดำรงอยู่ได้ด้วยตนเอง เป็นแบบประมาณค่า 5 ระดับ (Likert Scale) มีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กที่ดำรงอยู่ได้ด้วยตนเอง เพื่อเป็นแนวทางการสร้างแบบสอบถาม

1.2 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาให้ข้อเสนอแนะ

1.3 นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เสนอผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ประกอบด้วย ด้านบริหารการศึกษา 3 ท่าน และด้านวิจัย 2 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) ได้ค่า IOC ทั้งฉบับ เท่ากับ 0.85

1.4 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารและครูโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Reliability Coefficient Alpha) (ธนารักษ์ นุ่มแสง และธนิศา ตันตระกูลโรจน์, 2561) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.97

1.5 นำแบบสอบถามจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ แล้วนำไปเก็บข้อมูลต่อไป

2. แบบสัมภาษณ์แนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กที่ดำรงอยู่ได้ด้วยตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง มีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กที่ดำรงอยู่ได้ด้วยตนเอง เพื่อเป็นแนวทางการสร้างคำถามในแบบสัมภาษณ์

2.2 กำหนดประเด็นหลักในการสัมภาษณ์ตามกรอบแนวคิดในการวิจัย

2.3 จัดทำร่างแบบสัมภาษณ์และรายการคำถามแต่ละประเด็นเสนอที่อาจารย์ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาและภาษาที่ใช้ จากนั้นปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ แล้วนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงเดือนเมษายน 2564 มีขั้นตอนดังนี้

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 82 ฉบับด้วยตนเอง ได้แบบสอบถามกลับคืน จำนวน 82 ฉบับ คิดเป็นอัตราการตอบกลับ ร้อยละ 100

2. การเก็บข้อมูลคุณภาพ ผู้วิจัยประสานงานกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก เพื่อกำหนดหมายวัน เวลา และสถานที่ในการสัมภาษณ์ และดำเนินการสัมภาษณ์ โดยใช้เวลา 20 นาที ต่อคน

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาเรียบเรียงและนำเสนอข้อมูลด้วยการพรรณนา ตรวจสอบความถูกต้อง การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) ด้านข้อมูล ด้านผู้วิจัย และด้านทฤษฎี

ผลการวิจัย

1. การศึกษาการบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กที่ดำรงอยู่ได้ด้วยตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กที่ดำรงอยู่ได้ด้วยตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 (n=82)

การบริหารจัดการสถานศึกษา	$\bar{x}$	S.D.	การปฏิบัติงาน
ด้านการบริหารวิชาการ	4.34	0.69	มาก
ด้านการบริหารงบประมาณ	4.01	0.45	มาก
ด้านการบริหารงานบุคคล	4.13	0.39	มาก
ด้านการบริหารทั่วไป	4.17	0.40	มาก
ภาพรวม	4.16	0.30	มาก

จากตารางที่ 1 การบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กที่ดำรงอยู่ได้ด้วยตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 พบว่า ในภาพรวม มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.16$, S.D. = 0.30) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารวิชาการ มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก

($\bar{x} = 4.34$, S.D. = 0.69) รองลงมาคือ ด้านการบริหารทั่วไป และด้านการบริหารงานบุคคล มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.17$, S.D. = 0.40 และ $\bar{x} = 4.13$, S.D. = 0.39 ตามลำดับ) ส่วนที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการบริหารงบประมาณ มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.01$, S.D. = 0.45)

ตารางที่ 2 การบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กที่ดำรงอยู่ได้ด้วยตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 ด้านการบริหารวิชาการ (n=82)

ด้านการบริหารวิชาการ	$\bar{x}$	S.D.	การปฏิบัติงาน
1. สถานศึกษามีการอบรมครูให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร	4.21	0.88	มาก
2. สถานศึกษามีการจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับสภาพชุมชนและท้องถิ่น	4.21	0.88	มาก
3. สถานศึกษามีการดำเนินการนิเทศ แนะนำ กำกับ ติดตามการจัดการเรียนการสอน	4.31	0.83	มาก
4. สถานศึกษามีการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี เพื่อการศึกษาที่ครอบคลุมทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้	4.26	0.74	มาก
5. สถานศึกษามีการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา	4.26	0.82	มาก
6. สถานศึกษามีการจัดระบบแนะแนวการศึกษา ดูแลช่วยเหลือนักเรียน และกระบวนการเรียนการสอน	4.31	0.83	มาก
7. สถานศึกษาร่วมส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในโรงเรียนและนอกสถานที่	4.39	0.63	มาก
ภาพรวม	4.34	0.69	มาก

จากตารางที่ 2 การบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กที่ดำรงอยู่ได้ด้วยตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 ด้านการบริหารวิชาการ พบว่า ในภาพรวมมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.34$, S.D. = 0.69) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษาร่วมส่งเสริม

และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในโรงเรียนและการศึกษานอกสถานที่ที่มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.39$, S.D. = 0.63) รองลงมาคือ สถานศึกษามีการดำเนินการนิเทศ แนะนำ กำกับ ติดตาม การจัดการเรียนการสอน และสถานศึกษามีการจัดระบบแนะแนวการศึกษา ดูแลช่วยเหลือนักเรียน และกระบวนการเรียนการสอน มีการ

ปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.83) ส่วน
ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษามีการอบรมครูให้ม
ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร และมีการจัดการเรียน

การสอนสอดคล้องกับสภาพชุมชนและท้องถิ่น มีการปฏิบัติ
อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.88)

ตารางที่ 3 การบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กที่ดำรงอยู่ได้ด้วยตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
สุโขทัย เขต 2 ด้านการบริหารงบประมาณ (n=82)

ด้านการบริหารงบประมาณ	$\bar{X}$	S.D.	การปฏิบัติงาน
1. สถานศึกษามีการจัดทำและเสนอของบประมาณโดยให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมโดยเป็นไปตามแผนงานและโครงการที่กำหนด	4.19	0.95	มาก
2. สถานศึกษามีการจัดทำระบบการบริหารการเงินเป็นไปตามขั้นตอนของกระทรวง การคลังและเปิดเผยต่อชุมชน	4.08	1.03	มาก
3. สถานศึกษามีการจัดสรรงบประมาณในสถานศึกษาอย่างอิสระ มีความคล่องตัว	4.03	1.12	มาก
4. สถานศึกษามีการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานอย่างเป็นระบบ	3.72	1.41	มาก
5. สถานศึกษามีการระดมทรัพยากรที่เหมาะสมและวิธีการที่หลากหลาย	4.00	1.13	มาก
6. สถานศึกษามีการจัดทำบัญชีอย่างถูกต้อง เป็นปัจจุบัน ทันสมัย และตรวจสอบได้	3.96	1.22	มาก
ภาพรวม	4.01	0.45	มาก

จากตารางที่ 3 การบริหารจัดการสถานศึกษา
ขนาดเล็กที่ดำรงอยู่ได้ด้วยตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 ด้านการบริหาร
งบประมาณ พบว่า ในภาพรวมมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก
($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 0.45) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า
ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีการจัดทำและเสนอ
ของบประมาณโดยให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมโดยเป็น
ไปตามแผนงานและโครงการที่กำหนด มีการปฏิบัติงาน

อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.95) รองลงมาคือ
สถานศึกษามีการจัดทำระบบการบริหารการเงินเป็นไป
ตามขั้นตอนของกระทรวงการคลังและเปิดเผยต่อชุมชน
มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 1.03)
ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษามีการตรวจสอบ
ติดตาม ประเมินผล และรายงานอย่างเป็นระบบ
มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.72$, S.D. = 1.41)

ตารางที่ 4 การบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กที่ดำรงอยู่ได้ด้วยตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
สุโขทัย เขต 2 ด้านการบริหารงานบุคคล (n=82)

ด้านการบริหารงานบุคคล	$\bar{X}$	S.D.	การปฏิบัติงาน
1. สถานศึกษามีการวางแผนอัตรากำลังคนและบุคลากรในสถานศึกษาให้เหมาะสม และเพียงพอต่อนักเรียน	4.16	1.14	มาก
2. สถานศึกษาได้ดำเนินการสรรหาบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ เพื่อพัฒนา การศึกษา	4.08	0.95	มาก
3. สถานศึกษามีการขอเลื่อนตำแหน่งและวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากร ทางการศึกษา	4.34	1.01	มาก
4. สถานศึกษามีการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ	3.92	0.99	มาก
5. สถานศึกษามีการรักษาวินัยอย่างต่อเนื่อง	4.12	1.08	มาก
6. สถานศึกษามีการดำเนินงานทะเบียนประวัติบุคคล	4.11	1.12	มาก
ภาพรวม	4.13	0.39	มาก

จากตารางที่ 4 การบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กที่ดำรงอยู่ได้ด้วยตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 ด้านการบริหารงานบุคคล พบว่า ในภาพรวมมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.39) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีการขอเลื่อนตำแหน่งและวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา มีการปฏิบัติงาน

อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 1.01) รองลงมาคือ สถานศึกษามีการวางแผนอัตรากำลังคนและบุคลากรในสถานศึกษาให้เหมาะสมและเพียงพอต่อนักเรียน มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 1.14) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษามีการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.99)

ตารางที่ 5 การบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กที่ดำรงอยู่ได้ด้วยตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 ด้านการบริหารทั่วไป (n=82)

ด้านการบริหารทั่วไป	$\bar{X}$	S.D.	การปฏิบัติงาน
1. สถานศึกษาได้จัดทำข้อมูลนักเรียน และระบบข้อมูลสารสนเทศจากสำมะโนผู้เรียนเพื่อให้สามารถนำข้อมูลมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.26	0.99	มาก
2. สถานศึกษามีการดำเนินงานธุรการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการ	4.19	1.00	มาก
3. สถานศึกษามีการจัดระบบบริหารอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมให้มีความเหมาะสมและเอื้อประโยชน์ต่อนักเรียนและชุมชน	4.18	0.80	มาก
4. สถานศึกษามีแผนการรับนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ครอบคลุมทุกพื้นที่ในเขตพื้นที่บริการ	4.39	0.70	มาก
5. สถานศึกษามีการประชาสัมพันธ์งานการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยมีผู้รับผิดชอบชัดเจน	4.31	0.83	มาก
6. สถานศึกษามีการจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงานอย่างถูกต้อง เป็นปัจจุบัน และต่อเนื่อง	3.61	1.24	มาก
ภาพรวม	4.17	0.40	มาก

จากตารางที่ 5 การบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กที่ดำรงอยู่ได้ด้วยตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 ด้านการบริหารทั่วไป พบว่า ในภาพรวมมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.40) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สถานศึกษามีแผนการรับนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ครอบคลุมทุกพื้นที่ในเขตพื้นที่บริการ มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.70) รองลงมาคือ สถานศึกษามีการประชาสัมพันธ์งานการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยมีผู้รับผิดชอบชัดเจน มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.83) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ สถานศึกษามีการจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงานอย่างถูกต้อง เป็นปัจจุบันและต่อเนื่อง มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.61$, S.D. = 1.24)

2. แนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กที่ดำรงอยู่ได้ด้วยตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 พบว่า

2.1 ด้านการบริหารวิชาการ

ควรส่งเสริมการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารและบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ในการพัฒนาหลักสูตร การวัดผลและประเมินผล การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน นอกจากนี้การวัดและประเมินผลควรมีการวัดผลและประเมินผลที่หลากหลายตามหลักการของหลักสูตร เช่น การประเมินการคิดวิเคราะห์ และการนำผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมาใช้ปรับปรุงการเรียนการสอน

2.2 ด้านการบริหารงบประมาณ

ควรมีการบริหารงบประมาณโดยนำหลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้ ประกอบด้วย 1) หลักนิติธรรม ผู้บริหารควรส่งบุคลากรเข้ารับการอบรม สัมมนา เกี่ยวกับการจัดทำบัญชี การทำรายงานการเงินและงบการเงิน รวมทั้งศึกษาระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง 2) หลักคุณธรรม สถานศึกษาควรมีการนำส่งเงินรายได้แผ่นดินให้ถูกต้อง และจัดสรรงบประมาณให้เป็นไปตามเกณฑ์และความจำเป็นของแผนงาน 3) หลักความโปร่งใส สถานศึกษาควรสรุปและเผยแพร่รายงานผลการดำเนินงานต่อสาธารณชน 4) หลักความมีส่วนร่วม ผู้บริหารควรกระจายอำนาจให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องรับผิดชอบงานงบประมาณ 5) หลักความรับผิดชอบ ผู้บริหารต้องตระหนักในการนิเทศ กำกับติดตามบุคลากรในการใช้จ่ายงบประมาณให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ และ 6) หลักความคุ้มค่า ผู้บริหารควรอนุมัติงบประมาณโดยคำนึงถึงความเหมาะสม และเกิดประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาตามแผนที่วางไว้

2.3 ด้านการบริหารงานบุคคล

ควรมีการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร โดยการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือนเป็นไปด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรม มีการยกย่องเชิดชูเกียรติข้าราชการครูที่มีผลงานและความดีหรือมีคุณความดีสมควรเป็นแบบอย่างที่ดีของสถานศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ และการฝึกอบรมพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาระหว่างปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับเป้าหมายและมาตรฐานตำแหน่ง และการพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาครอบคลุมสมรรถนะทุกด้าน เช่น ความรู้ ความสามารถ ทักษะ เจตคติ และวัฒนธรรมไทยในการปฏิบัติงาน

2.4 ด้านการบริหารทั่วไป

ควรมีการปลูกฝังและเสริมสร้างค่านิยมในการทำงานโดยเน้นการปฏิบัติงานด้วยความรับผิดชอบ รวดเร็ว และไม่เลือกปฏิบัติ การพัฒนาบุคลากรทุกฝ่ายให้มีความรู้ความสามารถในงานที่รับผิดชอบ เพื่อให้สามารถบริการได้อย่างมีคุณภาพ จัดให้มีวัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่พอเพียงและเหมาะสมต่อการให้บริการ โดยสนับสนุนงบประมาณอย่างเหมาะสม นอกจากนี้ควรมีการจัดทำระบบการจัด

เก็บเอกสาร ระบบการสืบค้นที่ทันสมัยและรวดเร็ว รวมทั้งการสื่อสารในองค์กรอย่างเป็นระบบและรวดเร็ว เป็นต้น

สรุปผลการวิจัย

1. การบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กที่ดำรงอยู่ได้ด้วยตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 ในภาพรวมมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก

2. แนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กที่ดำรงอยู่ได้ด้วยตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 2 มีดังนี้

2.1 ด้านการบริหารวิชาการ ควรส่งเสริมการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในด้านการพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ควรมีการวัดผลและประเมินผลที่หลากหลายตามหลักการของหลักสูตร

2.2 ด้านการบริหารงานงบประมาณ ควรมีการบริหารงบประมาณโดยนำหลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้

2.3 ด้านการบริหารงานบุคคล ควรมีการฝึกอบรมพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้สอดคล้องกับเป้าหมายและมาตรฐานตำแหน่ง และเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรให้ครอบคลุมสมรรถนะด้านความรู้ ความสามารถ ทักษะ เจตคติ และวัฒนธรรมไทย

2.4 ด้านการบริหารทั่วไป ควรเสริมสร้างค่านิยมในการทำงานโดยมุ่งเน้นด้านความรับผิดชอบ และการไม่เลือกปฏิบัติ เพื่อให้สามารถบริการได้อย่างมีคุณภาพ ควรมีการจัดทำระบบจัดเก็บเอกสารและการสืบค้นที่ทันสมัยและรวดเร็ว

อภิปรายผลการวิจัย

1. การศึกษาการบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กที่ดำรงอยู่ได้ด้วยตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 พบว่า ภาพรวมมีการบริหารจัดการอยู่ในระดับมาก โดยด้านการบริหารวิชาการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษาที่ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญซึ่งเป็นการกิจหลักที่สถานศึกษา

ต้องปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ ส่วนการบริหารงานด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป เป็นส่วนที่ช่วยสนับสนุนให้งานวิชาการดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนครูให้สามารถจัดการเรียนการสอนบรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตร นอกจากนี้ยังต้องมีความรู้ความเข้าใจขอบข่ายงานการพัฒนาหลักสูตร การวัดผลและประเมินผล การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน ซึ่งการบริหารวิชาการที่เข้มแข็งจะช่วยให้สถานศึกษาจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ (Davis and Thomas, 1989) สอดคล้องกับสมพงษ์ พรหมใจ, บุญช่วย ศิริเกษ และสุเทพ บุญเต็ม (2560) ที่ศึกษาพบว่า การบริหารงานวิชาการประกอบด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การนิเทศ กำกับติดตาม การวัดและประเมินผล งานบุคคลที่เกี่ยวข้อง การใช้และพัฒนาบุคลากรส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็กคล้ายกับนัสเซอร์อาลี เกป็น (2562) ศึกษาพบว่า การบริหารงานวิชาการมีความสำคัญต่อประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา ในระดับมาก (โสภา วงษ์นาคเพ็ชร, 2559; สุภาพรณ พิลาดรัมย์, 2560) ทำนองเดียวกับ ณรงค์ อภัยใจ (2560) ที่ศึกษาพบว่า รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพประกอบด้วยการบริหารสถานศึกษาด้านวิชาการ ด้านบริหารงานบุคคล ด้านงบประมาณ ด้านบริหารทั่วไป และด้านกระบวนการ

2. แนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กที่ดำรงอยู่ได้ด้วยตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 2 มีประเด็นสำคัญในแต่ละด้านนำมาอภิปรายผลดังนี้

2.1 ด้านการบริหารวิชาการ พบว่า ควรส่งเสริมการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในด้านการพัฒนาหลักสูตร การวัดผลและประเมินผล การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการบริหารงานวิชาการเป็นงานหลักที่สำคัญของสถานศึกษาในการขับเคลื่อนการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์และเกิดการเรียนรู้บรรลุ

ตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา ดังที่ Gorton (1983) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารงานวิชาการซึ่งประกอบด้วยงานด้านหลักสูตร การจัดการเรียน การจัดการครูผู้สอน การพัฒนาการสอน การพัฒนาบุคลากรด้านวิชาการ การวัดผลและประเมินผล รวมถึงการนิเทศการสอน มีความสำคัญต่อการพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับปาริชาติ สุนทร (2560) ที่ศึกษาพบว่า การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษามีความสำคัญต่อผลลัพธ์ความสำเร็จในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยสถานศึกษาขนาดเล็กควรจัดทำหลักสูตรและกำหนดแนวทางหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาโดยการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งควรกำกับ ติดตาม การวัดผล ประเมินผล การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาหลักสูตร และสรุปผลการประเมินเพื่อนำมาปรับปรุงการบริหารงานวิชาการให้บรรลุตามเป้าหมาย (ปภาวดี โพธิ์งาม, 2559; มูนา จารง, 2560)

2.2 ด้านการบริหารงานงบประมาณ ควรมีการบริหารงบประมาณโดยนำหลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการบริหารงานงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลเป็นการส่งเสริมให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการร่วมวางแผนการใช้งบประมาณสำหรับการจัดการศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน มีความโปร่งใสและตรวจสอบได้จากหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งการบริหารงานด้วยหลักธรรมาภิบาลโดยสร้างการมีส่วนร่วมในงาน มีความโปร่งใส ร่วมรับผิดชอบผลงานที่เกิดขึ้น รวมทั้งดูแลบุคลากรในองค์กรด้วยความยุติธรรมและมีคุณธรรมจะช่วยให้องค์กรสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (แสงชัย อภิชาติธนวัฒน์, 2560) สอดคล้องกับแสงเทียน จิตโรชิต, ประยูร แสงใส, บุญเชิด ชำนิศาสตร์ และสมหมาย จันทรเรือง (2562) ได้ศึกษาพบว่า การบริหารงบประมาณด้วยหลักธรรมาภิบาลที่เน้นการมีส่วนร่วมและเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น ผู้ปกครอง คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ครู นักเรียน ร่วมวางแผนและกำหนดแผนงานการบริหารงบประมาณสำหรับจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับแผนปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ โดยคำนึงถึงประโยชน์ของผู้เรียนและสถานศึกษาเป็นสำคัญ ตลอดจน

ติดตามตรวจสอบและรายงานผลการใช้งบประมาณให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับทราบอย่างชัดเจนจะทำให้เกิดการพัฒนาและได้ข้อเสนอแนะเพื่อนำมาปรับปรุงการบริหารงบประมาณให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล (ศุภณัฐ กุมภาว์ และ รัชชัย จิตรนันท์, 2563; จิรนนท์ สมน้อย, 2559)

2.3 ด้านการบริหารงานบุคคล พบว่า ควรมีการฝึกอบรมพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาให้สอดคล้องกับเป้าหมายและมาตรฐานตำแหน่งและเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรให้ครอบคลุมสมรรถนะทุกด้าน คือ ความรู้ ความสามารถ ทักษะ เจตคติ และวัฒนธรรมไทย ทั้งนี้เป็นเพราะว่าบุคลากรเป็นหัวใจสำคัญที่ช่วยให้การปฏิบัติงานบรรลุเป้าประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารงานบุคคลที่สามารถส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนา มีความก้าวหน้าในการทำงานจะเป็นขวัญกำลังใจให้บุคลากรทุกฝ่ายร่วมมือกันทำงานเพื่อให้บรรลุไปสู่เป้าหมายของหน่วยงานอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่ง Maslow (1970) ได้กล่าวไว้ว่า ความก้าวหน้า การยกย่องนับถือ และการตระหนักรู้ในตนเองเป็นความต้องการพื้นฐานของบุคคล หากได้รับการตอบสนองตามความต้องการจะช่วยให้บุคคลนั้นพัฒนาศักยภาพที่มีอยู่อย่างเต็มที่ สอดคล้องกับฤกษ์ชัย ใจคำปัน (2559) ได้ศึกษาพบว่า การบริหารงานบุคคลให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ควรมอบหมายงานให้ตรงกับความสามารถของบุคลากรเพื่อเกิดประโยชน์สูงสุดในการปฏิบัติงาน และส่งเสริมให้บุคลากรได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานนอกจากนี้ควรประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างยุติธรรมและเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการประเมินผลเพื่อสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน รวมทั้งควรวางแผนอัตรากำลังและกำหนดวิธีคัดเลือกบุคคลที่มีความรู้ความสามารถทดแทนผู้เกษียณอายุราชการ (ภักวีพิทา คำ, 2560; ประสงค์ เชื้อมเวียง, 2559)

2.4 ด้านการบริหารทั่วไป พบว่า ควรปลูกฝังและเสริมสร้างค่านิยมในการทำงาน มุ่งเน้นด้านความรับผิดชอบ ความรวดเร็ว และการไม่เลือกปฏิบัติ เพื่อให้สามารถบริการได้อย่างมีคุณภาพ รวมทั้งควรมีการจัดทำระบบการจัดเก็บเอกสารและระบบการสืบค้น

ที่ทันสมัยและรวดเร็ว ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการบริหารทั่วไปเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบการบริหาร เพื่อส่งเสริมสนับสนุนและอำนวยความสะดวกด้านต่าง ๆ ในการให้บริการการศึกษา รวมทั้งมุ่งพัฒนาสถานศึกษาให้ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสมเพื่อให้การบริหารสถานศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามมาตรฐานคุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้ ดังที่ ศิริวรณันท์ วัฒนภิรมย์ (2561) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารทั่วไปเป็นงานหลักในการประสานงาน ส่งเสริม สนับสนุนให้การปฏิบัติงานของสถานศึกษาเป็นไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุผลตามมาตรฐานคุณภาพ และเป้าหมายที่กำหนด รวมถึงการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการ ช่วยประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและผลงานของสถานศึกษา ซึ่งก่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และเจตคติ ที่ดีต่อสาธารณชน และสอดคล้องกับ นภาพร มงคลชัย (2561) ได้ศึกษาพบว่า การบริหารงานทั่วไปมีความสำคัญในการสนับสนุนการพัฒนาระบบการทำงานของหน่วยงานต่าง ๆ ในสถานศึกษา เพื่อการให้บริการด้านต่าง ๆ ให้แก่นักเรียนและชุมชนเป็นการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน และหน่วยงานอื่น ๆ สถานศึกษาควรสร้างค่านิยมในการทำงานโดยเน้นการปฏิบัติงานอย่างรับผิดชอบ รวดเร็ว ไม่เลือกปฏิบัติให้แก่ผู้รับบริการ พัฒนาบุคลากรทุกฝ่ายให้มีความรู้ความสามารถในงานของตนเพื่อให้สามารถบริการแล้วเสร็จตามเวลาที่กำหนด มีระบบการจัดเก็บเอกสารและการค้นหาที่ทันสมัย รวดเร็ว รวมทั้งมีการสื่อสารในองค์กรที่เป็นระบบและรวดเร็ว เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานของสถานศึกษาให้ดียิ่งขึ้น (เพ็ญแข แสงงาม, 2562; จักรชัย ตันตรานนท์, 2562)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านการบริหารวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา และครู ควรให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการและปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนผ่านการประชุม และเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของสถานศึกษา ยอมรับฟังความคิดเห็นของครู

เพื่อนำมาปรับปรุงพัฒนางานและต้องควบคุม กำกับ นิเทศ ติดตามงาน อย่างสม่ำเสมอและส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ชุมชน เช่น จัดทำห้องสมุดชุมชน จัดกิจกรรมให้ความรู้แก่ชุมชน เป็นต้น

2. ด้านการบริหารงบประมาณ ผู้บริหารสถานศึกษา ควรสร้างความตระหนักในการบริหารงบประมาณกับบุคลากรโดยการจัดอบรมระเบียบการปฏิบัติใหม่ ๆ อย่างน้อยปีงบประมาณละ 1 ครั้ง รวมทั้งให้ความช่วยเหลือแนะนำการปฏิบัติงานแก่ผู้ที่รับผิดชอบและผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะบุคลากรที่ไม่ได้สำเร็จการศึกษาด้านการเงินโดยตรง

3. ด้านการบริหารงานบุคคล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับพัฒนาสมรรถนะในด้านต่าง ๆ เช่น การจัดอบรมเสริมสร้างทักษะการใช้สื่อดิจิทัลในการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ หรือการส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรได้รับตำแหน่งและวิทยฐานะเพื่อความก้าวหน้าทางวิชาชีพ เป็นต้น

4. ด้านการบริหารทั่วไป ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดทำคู่มือบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา

จัดประชุมร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาและแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา เป็นต้น เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายการดำเนินงานร่วมกัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขนาดเล็กที่ดำรงอยู่ได้ด้วยตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อระดมความคิดเห็นแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็กที่ดำรงอยู่ได้ด้วยตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 ด้วยวิธีการอื่น ๆ เช่น การวิเคราะห์ถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ (Multiple Linear Regression) เพื่อให้ได้ข้อมูลปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษา ที่จะนำไปสู่การกำหนดแนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560*. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- จิรนนท์ สมน้อย. (2559). *แนวทางการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์).
- ฉัตรชัย ตันตรานนท์. (2562). *การศึกษาแนวทางการพัฒนางานบริหารทั่วไปสถานศึกษาวิริยวิทย์ เชียงใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่).
- ทินกฤต ชัยสุวรรณ, ไตรรัตน์ ยืนยง และศรดา ชัยสุวรรณ. (2561). ประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เขตภาคเหนือตอนล่าง. *Journal of Nakornratchasima College*, 12(2), 35–45.
- ธนานันต์ นุ่มแสง และธนิดา ตันตระกูลโรจน์. (2561). การทดสอบความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นของแบบประเมินกลยุทธ์ในการรับมือกับความเครียดแบบสันถบาภาษาไทย. *วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย*, 63(2), 189–198.
- ณรงค์ อภัยใจ. (2560). *รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมอาชีพสำหรับเด็กด้อยโอกาส โรงเรียนในโครงการพระราชดำริ*. (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาผู้นำทางการศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่).

- นภาพร มงคลชัย. (2561). ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มสถานศึกษานาน้อย 1 และกลุ่มสถานศึกษานาน้อย 3 อำเภอเมือง จังหวัดน่าน. *วารสารออนไลน์บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง*, 10(1), 120-142.
- นัสเซอร์อาลี เกปัน. (2562). *ประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อันซอเรียห์ อัลดินียะห์ อำเภอเมืองสตูล จังหวัดสตูล*. (สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน มหาวิทยาลัยหาดใหญ่).
- ปาริชาติ สุนทร. (2560). *การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต 4*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการการศึกษา มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต).
- ปภาวดี โพธิ์งาม. (2559). *แนวทางการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์).
- ประมุข สุวรรณมาโจ, ละม้าย กิตติพร และสุพล บุญมีทองอยู่. (2563). สภาพและปัญหาการบริหารงานทั่วไปของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม. *วารสารการบริหารการศึกษา และภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 8(31), 100-111.
- ประสงค์ เอี่ยมเวียง. (2559). *การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 2*. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย).
- เพ็ญแข แสงงาม. (2562). การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาเทศบาล 3. *วารสารธาตุพนมปริทรรศน์*, 2(2), 1-18.
- ฤกษ์ชัย ใจคำปัน. (2559). *การบริหารงานบุคลากรในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอจอมทอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 5*. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).
- ภักวี พิทาคำ. (2560). สภาพการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาจัดตั้งใหม่ สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเชียงราย. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม*, 11(1), 36-51.
- มยุรฉัตร เงินทอง และณิรดา เวชญาลักษณ์. (2559). การศึกษาปัญหาการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ใน รายงานสืบเนื่องจากการประชุมสัมมนาวิชาการ ผลงานวิจัยระดับชาติ เครือข่ายบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ ครั้งที่ 16 และประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ครั้งที่ 3 งานวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่น, วันที่ 22 กรกฎาคม 2559 ณ หอประชุมประกายเพชร มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์. (หน้า 234-248). เพชรบูรณ์: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- มูนา จารง. (2560). *การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูผู้สอนเครือข่ายตลิ่งชัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2*. (การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา).
- วาณิชย์ สาขามูละ. (2559). *ประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดสกลนคร*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร).

- ศิรินารถ นันทวัฒน์นิรมย์. (2561). *การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาล*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศิริพร ลิทธิวงศ์ และศักดิ์พันธ์์ ตันวิมลรัตน์. (2562). การบริหารงานด้านงบประมาณของโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนบูรพา ศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1. *วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 10(1), 662-677.
- ศุภณัฐ กุมภาร์ และธัชชัย จิตรนันท์. (2563). การพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยยึดหลักธรรมาภิบาลสำหรับ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา*, 7(7), 289-303.
- สมพงษ์ พรหมใจ, บุญช่วย ศิริเกษ และสุเทพ บุญเดิม (2560). การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดเลย. *วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย*, 8(24), 1-11.
- สุภาพรณ พิลาดรัมย์. (2560). การศึกษาประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดองค์การบริหาร ส่วนจังหวัดนครราชสีมา. *วารสารชุมชนวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา*, 1(10), 41-49.
- แสงชัย อภิชาติธนพัฒน์. (2560). *หลักธรรมาภิบาลในการบริหารองค์กร*. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยรัฐธรรมนุญ.
- แสงเทียน จิตรโชติ, ประยูร แสงใส, บุญเชิด ชำนิศาสตร์ และสมหมาย จันทรเรือง. (2562). แนวทางการบริหาร งบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลสำหรับสถานศึกษาขยายโอกาสในเขตอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี. *วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์*, 6(1), 81-93.
- โสภา วงษ์นาคเพ็ชร. (2559). *การบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาสุพรรณบุรีเขต 2*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2. (2562). *แผนบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก ปีการศึกษา 2562 – 2565*. สุโขทัย: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). *คู่มือบริหารจัดการ เวลา เรียน “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ปีการศึกษา 2559*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- Davis, G. & Thomas, M. A. (1989). *Effective schools and effective teachers*. Boston: Allyn and Bacon.
- Good, C. V. (1973). *Dictionary of education*. New York: McGraw-Hill.
- Gorton, R.A. (1983). *School administration and supervision leadership challenges and apportunities*. (2nd ed). Dubuge: Wm. C. Brown.
- Hall, M. J. (2019). Aligning the organization to increase performance results. *The Public Manager*, 31(2), 7-10.
- Maslow, A. H. (1970). *Motivation and personality*. New York: Harper and Row.